

LJUBOMIR PETROVIĆ — MIHAEL SOBOLEVSKI

PRILOG GRAĐI ZA OGULINSKI PROCES JOSIPU BROZU I GRUPI PRIMORSKIH KOMUNISTA I SIMPATIZERA KPJ

U dosadašnjoj historiografiji revolucionarnog radničkog pokreta znatna pažnja posvećena je istraživanju Brozovog revolucionarnog rada u Kraljevici, te suđenju njemu, Ivanu Dujmiću, Radi Celeru, Ivanu Pravdici i Lovri Juretiću na Ogulinskom procesu 1927. godine. O toj problematici postoji nekoliko objelodanjenih radova.¹

Međutim, i pored ove činjenice, vrše se i dalje naponi da se ovaj događaj još bolje rasvijetli, a to tim prije, što još uvijek nije pronađena sva potrebna izvorna građa za temeljito izučavanje ove problematike. Zbog toga pronalazjenje i objelodanjivanje nove građe predstavlja dio napora koji se na tom polju čine. Dosada je o Ogulinskom procesu Josipu Brozu i drugovima objelodanjena jedna zbirka izvorne građe i članaka iz tiska i to pod naslovom »Ogulinski proces Josipu Brozu 1927« (dokumenta i članke prikupio i uredio za tisak Mihael Sobolevski), a zbirku je objavio Općinski odbor Saveza boraca NOR-a Ogulin, 1968. godine. U ovoj zbirci ukupno je objavljeno 19 dokumenata, od toga 8 članaka iz onovremenog radničkog i građanskog tiska (Borba, Organizovani radnik, Obzor i Novosti), a preostali objavljeni dokumenti potječu iz fondova Arhiva Hrvatske iz Zagreba, izuzev jednoga koji je pohranjen u Muzeju narodne revolucije u Rijeci.

U ovome prilogu objavljujemo izbor od 10 dokumenata a svi su pohranjeni u Historijskom arhivu u Rijeci i to u fondu Kotarski sud u Bakru, Reg. I-26-1927. Uvjereni smo da će objelodanjivanje najznačajnijih dokumenata iz navedenoga fonda omogućiti i istraživačima i širem krugu čitalaca da se upozna s ovom izvornom građom, značaj-

---

¹ Na navedenu temu treba istaknuti ove radove: Vladimir Dediđer, »Josip Broz Tito. Prilozi za biografiju«, Beograd 1953; Vilko Vinterhalter, »Životnom stazom Josipa Broza«, Beograd 1968; Vinko Antić — Mihael Sobolevski, »Tito u Kraljevici i Ogulinu«, Ogulin, 1972. i Mihael Sobolevski, »Ogulinski proces Josipu Brozu 1927«, Ogulin 1968, »Ogulinski proces Josipu Brozu«, Zagreb, 1976.

nom i za revolucionarnu aktivnost Josipa Broza u Hrvatskom primorju i, posebno, za izučavanje revolucionarnog radničkog pokreta u istom kraju.

Tekst dokumenata poštovan je u cijelosti, sa svim jezičkim, stilskim i pravopisnim osobitostima. U uglate zagrade stavljen je dopisani tekst.

Zbog preglednosti, dokumenti su poredani kronološki i objašnjeni su s neophodno potrebnim bilješkama.

DOKUMENTI

1.

Prepis.

ŽANDARMERIJSKA STANICA KRALJEVICA

Pov. broj 149.

11. Jula 1927. godine.

U Kraljevici.

KAZNENA PRIJAVA.—¹

Ime prezime i doba: Ivan Dujmić, 34. godine star.
Rade Celer, 30. godina star.
Vjekoslav Franović, 22. godine star.
Filip Pavišić,² 25. godina star.
Lovro Juretić, 34. godine star.
Ivan Pravdica, 19. godina star.

Stališ: I. Oženjen, a ostali neoženjeni.

Zanat ili zanimanje I. trgovački pomoćnik, II. postolar III. IV i VI. strojarski vježbenik.

Rodjeni, nadležni i borave I. u gradu Bakru kbr. 232. II. III i IV. u Kraljevici, II kbr, 192, III kbr. 288 IV kbr. 191. opštine iste sreza Sušak V u Šmriki kbr. 102 i VI u Kraljevici obojica opštine Kraljevica sreza Sušak.—

Uhapšeni so: Naredniku II. klase Severinu Puc, kaplaru tit. podnaredniku Pavlu Skok i kaplaru Ivanu Šabanu.—

Iz kojega razloga: Radi zločina po zakonu o zaštiti Države i porredka u Državi.

Svjedoci: ./.

OPIS UČINA.—

Povjerljivim putem prijavljeno je bilo na ovoj stanici, da gore pomenuti osumnjičenici pripadaju, odnosno da su članovi Nezavisnog

² Prijepis izvještaja, pisan pišaćim strojem.

³ Prezime je pogrešno napisano, treba **Pavešić**.

radničkog saveza,⁴ odnosno komunizma te da posjeduju razne komunističke i boljševičke brošure, knjige i novine koje rasturavaju među narod a sami lično komunističku i boljševičku ideju propagiraju.—

Temeljem toga a na poziv sreskog poglavara u Sušaku Pov. broj 298 od 11. jula 1927. god. izasata je bila 11. jula t. g. gore pomenuta patrola da povede izvide, najprije kod gore navedenih sumnjivaca u Kraljevici kojom prilikom je slijedeća doznala i ustanovila:

Preduzetim stanbenim pretresom kod postolara Rade Celer pro-našle su se u njegovom kuferu i stolnim ladicama slijedeće zabranjene knjige i to: 1 knjiga početnica Komunizma⁵ 1 brošura Radio,⁶ 1 knjiga Osnutak treće Internacionale,⁷ 1 knjiga komunisti u opštini,⁸ 1 knjiga Razvitak socijalizma,⁹ 1 knjiga Valutno pitanje,¹⁰ 1 knjigu od Karl Moks njegov život i njegovo učenje¹¹ i 1 brošura Bezposlica¹² te 1 sliku Zenjina.¹³

Nadalje je pronadjeno kod Celera jedan list od napred imenovano-g Ivana Dujmića u kojem listu poziva Celera, da obavi sa ostalim drugovima t. j. Juretićem¹⁴ nekim Delićem (t. j. Dr. Miroslavom Delić koji je bio u Kraljevici u Sanatoriju a sada se nalazi u ortopedijskom zavodu Zagreb) neke sastanke, kao da nastoji sa Delićem i Juretićem, da se povjerljivo članovi organiziraju u trojke.—

Kod Celera je takodjer pronadjena jedna slika fotografija Ivana Dujmića na kojoj slici se nalazi na poledjini opisana jedna pjesmica puna komunističke ideje koju je ispisao imenovani Ivan Dujmović.¹⁵ Imenovani Rade Celer o prednjem preslušan izjavi, da je napred navedene knjige i to pet komada njemu pozajmio na čitanje Ivan Dujmić na kojim knjigama je Dujmić podpisan, ostale knjige da je on ranije

---

⁴ Radnička organizacija pod ovim naslovom nije postojala. Najvjerojatnije se misli na zabranjenu Nezavisnu radničku partiju Jugoslavije.

⁵ Svi nazivi knjiga i brošura pisani su uglavnom netočno, pa su stoga potrebna bibliografska obrazloženja. Autori »Početnice komunizma« bili su N. Buharin i E. Preobraženski.

⁶ Nismo u mogućnosti razriješiti bibliografsku jedinicu ove knjige.

⁷ Knjiga je objelodanjena u Beogradu 1920. godine, a izišla je u Socijalističkoj biblioteci SRPJ(k).

⁸ Ona sadrži govor Živka Topalovića, koji je održao u odboru beogradske općine 1920. Knjigu je izdala Mjesna organizacija SRPJ(k) u Osijeku.

⁹ Najvjerojatnije se odnosi na rad F. Engelsa »Razvitak socijalizma od utopije do nauke«. Knjigu je preveo Zdravko Todorović, a izdala ju je Socijalistička izdavačka knjižara »Tucović« u Beogradu 1921. godine.

¹⁰ Autor knjige je dr Sima Marković, a izdala ju je knjižara »Tucović« u Beogradu 1920. godine.

¹¹ Autorica knjige je K. Zetkin. Točni naslov knjige glasi »KARL MARKS«. Njegov život i njegovo učenje. Knjigu je preveo i predgovor napisao Ž. Cvetković a izdana je u Beogradu 1924. godine.

¹² Autor brošure je Pavle Pavlović. Prvo izdanje izašlo je u Beogradu 1926, a drugo iste godine u Zagrebu.

¹³ V. I. Lenjina.

kupio i naručivao iz Zagreba. Nadalje je izjavio Celer, da je Dujmić pisao list njemu prije nekoliko vremena, koji dan, da se tačno ne sjeća, a tada da mu je poslao i njegovu sliku.—

Preduzetim pretresom kod Vjekoslava Franović pronadjeno je u njegovom kuferu jedna knjiga Bijeli Teror¹⁶ i međunarodna crvena Pomoć¹⁷ koju knjigu izjavi Franović, da mu je dao prije jednu godinu dana neki radnik Vojvodica¹⁸ koji je ranije radio na Brodogradilištu, a gdje se sada nalazi, da mu nije poznato, drugih stvari se kod Franovića nije pronašlo.—

Preduzetim pretresom stana kod Filipa Pavišić¹⁹ pronadjeno je bilo po gore navedenoj patroli u spavaćoj sobi u stolnoj ladici dvije knjige i to: 1 knjigu Komunistička Internacionala o Komunističkoj partiji u Jugoslaviji²⁰ i 1 knjigu kroz sindikalnu teoriju i praksu,²¹ za koje knjige izjavi Pavišić,²² da mu ih je dao Rade Celer prije par dana radi čitanja.—

Celer izjavi, da mu je ove knjige zaista on pozajmio.—

Temeljem napred dobivenih i opisanih podataka, dalo se zaključiti da je glavni organizator i propagator komunizma napred imenovani Ivan Dujmić radi čega se u tom pogledu povelu izvide, te ustanovilo po napred dobivenim knjigama i pismima kod Celera, Juretića i Pavešića²³ da najviše radi u tom pogledu Dujmić.—

Kod Dujmića preduzela je patrola kaplar tit. podnarednik Pavle Skok i kaplar Ivan Šaban u prisutnosti Petra Bosiljevac i Jure Mandarić iz Bakra dana 11. jula t. g. stanbeni pretres, gdje je bilo u spavaćoj sobi istog pronadjeno slijedeće stvari i to: Jedna slika Lenjina, koja se je nalazila u spavaćoj sobi izložena u jednom okviru na ormaru, 1 knjigu Lenjinu,²⁴ 1 knjigu Boljševičku Rusiju²⁵ i jednu

---

¹⁴ Lovro.

¹⁵ Dujmić.

¹⁶ Ovu knjigu tiskala je »Borba« u Zagrebu.

¹⁷ Tiskana u izdanju »Borbe« 1925. godine.

¹⁸ Vjerojatno izmišljeno ime.

¹⁹ Prezime je napisano pogrešno; treba glasiti **Pavešić**.

²⁰ Ova knjiga štampana je u Beču 1925. godine a izašla je u izdanju KPJ.

²¹ Knjigu je izdao »Organizovani radnik« u Beogradu 1923. godine.

²² Pavešić.

²³ Pavešić.

²⁴ Puni je naslov knjige: »Lenjin 23. aprila 1870 — 21. januar 1924«. Izdao ju je Centralni odbor NRPJ u Beogradu 1924. godine u svojoj Marksističkoj biblioteci. Štampana je latinicom i ćirilicom u nakladi od 5.000 primjeraka.

²⁵ Autor je knjige E. Antonelli. Prevedena je s francuskog jezika i tiskana u Zagrebu 1919. godine u izdanju Nakladnog zavoda »Jug« (Komisionalna naklada Ćirilo-metodske knjižare).

knjigu Crveni kalendar za 1926 godinu²⁶ koje knjige su se nalazile na jednoj polici u spavaćoj sobi.—

Po izjavi napred imenovanog Celeru je sve upute o komunističkoj ideji i propagandi davao Dujmić koji je počeo govoriti da bi se osnivala u Bakru za okolicu odnosno cijelo primorje jedna tajna sekcija, takozvana Čelija, koje predsjednik, da bi bio Dujmić. Konkretni dokaza o tome nije se moglo posakupiti, a Dujmić o tome ništa ne priznaje.—

Ivan Dujmić o prednjem preslušan izjavi, da je on one knjige, koje su kod njega nadjene kupio, a knjigu Lenjin i Boljševička Rusija da je naručio iz Zagreba, a Crveni kalendar, da mu je dao neki radnik iz Hreljina, čije ime, da mu nije poznato, a sliku Lenjina da imade od 1919 godine.—

Nadalje izjavi Dujmić, da je on zaista pisao Radi Celeru u Kraljevicu dva pisma, i pozajmio nekoliko knjiga Josipu Brozu radniku na Brodogradilištu u Kraljevici, koji se sada nalazi kod saveza metalških radnika u Zagrebu Ilica 49. koje knjige je Broz kasnije uručio Celeru, a ove knjige da imade još od 1920. godine, ovo da je radio zato, jer je mislio osnivati za iduće izbore Radništvo seljački Republikanski blok za kojeg bi on bio kao kandidat.—

Preduzetim stanbenim pretresom kod Lovre Juretić pronadjeno je jedno pismo pisano kod Ivana Dujmića na naslov Rade Celer, jedna knjiga Istorija se ponavlja,²⁷ 1 knjiga Borba,²⁸ koje knjige izjavi Juretić da je dobio jednu od Celeru, a jednu da je ranije kupio u Zagrebu. Pismo, da mu je takodjer dao prije par dana Celer, da ga pročita.—

Pravdica izjavi, da je knjige, koje je on uručio Celeru dobio od nekog Josipa Broza te priznaje, takodjer, da se je više puta družio sa Celerom, Juretićem i Dujmićem kojom prilikom, da je Dujmić davao usmena uputstva, kako mora radništvo, da se osigura i organizuje.—

Napred navedeni osumnjičenici bili su radi postojeće sumnje, da ne bi još nadalje širili započeto delo dana 11./ VII. 1927. god. u 21. čas uhapšeni i ujedno se sa kaznenom prijavom predaju tamošnjem sudu.—

Sve knjige i pisma. koja su bila kod napred navedenih pronadjena bile su zaplijenjene i ujedno se sa prijavom i s uhapšenim tamošnjem sudu po priležecem spisku predaju.

Komandir stanice: Žandarmerijski narednik II. klasse
Severin P. Puc v. r.

KR. KOTARSKOMU SUDU U/ BAKAR
[Pečat]

Kr. kotarski sud u Bakru

Primlj. 19/7 1927

Reg. I 26/ 1927

²⁶ Objavljen je u Chicagu.

²⁷ Autor je knjige Filip Filipović, a tiskana je 1922. godine u Slavonskom Brodu u izdanju Savremene radničke biblioteke.

²⁸ Odnosi se na radnički kalendar »Borbe« za 1924. godinu.

2.

Broj: I.-26-1927.

KR. DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU u/ **Ogulinu**²⁹

Pod ./, priležeći predizvidni spisi proti **IVANU DUJMIĆ, FRANJI RADI CELER, VJEKOSLAVU FRANOVIĆ, FILIPU PAVESIĆ, LOVRI JURETIĆ i IVANU PRAVDICI** radi zločina po zakonu o zaštiti Države i poredka u Državi šalje se na predlog, —time— da su osumnjičeni temeljem .166 toč. 2 i 3 k. p. pridržani u zatvoru — pak se moli za čim skoriju odredbu glede istih.

KR. KOTARSKI SUD u Bakru, dne 13/7 — 1927
Kr. kotarski sudac Dr Čurčić³⁰ v. r. Dr. Mifka³¹ v. r.

3.

Predsjednički ured KR. REDARSTVENOG RAVNATELJSTVA

Br. 8386 prs. 1927.

U Zagrebu, dne 14. jula 1927.

Predstojništvu kr. redarstvenog povjereništva na **Sušaku**³²

Prema pod./, prilježećoj prijavi preporučuje se naslovu Josip Broz sa zamolbom, da ga se preprati u uze kr. kotarskog suda u Bakru na nadležni postupak pozivom na prepis prilježeće prijave, koja je dostavljena sudu u Bakru sa uhićenim Dr. Miroslavom Delić³³ i pozivom na prijavu žandarmerijske čete na Sušaku od 13. jula 1927. broj Pov. 383 radi daljnog zakonskog postupka.

---

²⁹ Dopis, pisan pisaćim strojem.

³⁰ Milan, sudac Kotarskog suda u Bakru.

³¹ Tomislav, predsjednik Kotarskog suda u Bakru.

³² Dopis, pisan pisaćim strojem.

³³ Dr Miroslav Delić uhapšen je u Zagrebu 14. srpnja 1927. Zagrebačka policija izvršila je i pretres njegova stana, te je pronašla veći broj različitih knjiga, među kojima je bilo i marksističke literature. Između ostalih, zaplijenila je i ove knjige, tiskane na njemačkom jeziku: Karl Marx, »Das Kapital. Kritik der politischen Ökonomie«, Berlin 1920; dr Mariona Phillips, »Frauen und Kinderarbeit«, Amsterdam, 1922. i Max Adler, »Wegweisser Studien zum Geistesgeschichte des Sozialismus«, Berlin, 1923.

Pored toga kod njega je policija pronašla i po jednu sliku V. I. Lenjina i Karla Liebknehta i zaplijenila ih.

Arhiv Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske (i dalje AIHRPH) u Zagrebu, Fond: grupa XIX, Josip Broz Tito.

Uhićeni Josip Broz³⁴ preporučuje se naslovu, da ga preprati sudu u Bakru s razloga navedenog u prijavi.

Ravnatelj redarstva: uz.
[potpis nečitak]

Primljeno kod preds... dne 15/VII 27.
Pov. broj 247

Kr. redar. povjereništvo u Sušaku
Pov. broj 247/1927.

Sušak, dne 16 jula 1927.

Kr. kotarskom sudu Bakar³⁵

Popračuje se Naslovu Josip Broz na dalnji nadležni postupak.

Predstojnik kr. redar. povjereništva: kr. odsječni savjetnik

[potpis nečitak]
[Pečat]

Kr. kotarski sud u Bakru
Prim. 16/7 1927. Br. I 26 1927.

U Spis
U B[akru] 16/7. 27.
Čurčić v. r.

4.

Broj I — 462-1927.

Kr. kotarskom sudu u Bakar
Na I. 26— 1927.³⁶

U kaznenom predmetu proti Ivana Dujmić i drug radi zločina člana I. točke 1 i 2 zakona o zaštiti javne bezbednosti šaljem pod ./.. prepis kaznene prijave žandarmerijske stanice Kraljevica od 11/7 1927. za molbom, da naslov najvećim pospješenjem presluša žandarme rečene stanice Severina Puc, Pavla Skok i Ivana Šabana o izjavama osumnjičenih u izvidima, te o njihovom djelovanju.—

³⁴ Isti dan kada i Miroslav Delić bio je u Zagrebu uhapšen i Josip Broz. I kod njega je policija obavila kućnu premetačinu i sve zatekle knjige, rukopise, pisma i sl. zaplijenila.

Vidi o tome detaljnije u knjizi: Mihael Sobolevski, Ogulinski proces Josipu Brozu, Zagreb 1976, str. 57—58.

³⁵ Ovaj tekst je napisan na poleđini dokumenta br. 3.

³⁶ Dopis, pisan pisaćim strojem, na crvenom papiru.

Ako spomenuti žandarmi nisu izvidjaje vodili tad preslušati one koji su izvidjaje vodili.—

Svjedoci osim na navode u prijavi, neka naročito iskažu, da li im je poznato, da su Ivan Dujmić, Rade Celer, Vjekoslav Franović, Filip Pavešić, Lovro Juretić i Ivan Pravdica napose potonja petorica, pošto živu u Kraljevici komunistički djelovati i to obdržavanim javnih ili tajnih sastanaka, da li su skupljali oko sebe radništvo tamošnjeg brodogradilišta, te ga organizovali na komunističku i upućivali na revolucionarno djelovanje koje osobe po imenu i t. d.

Pokaže li se prigodom saslušanja tih svjedoka potrebna prisutnost uhapšenika, protiv kojih je predložen istražni zatvor, tad neka oni ostanu tamo do iza preslušanja, a ako ne, tad neka ih naslov izvoli ovamo dopratiti dati.—

U ime kr. sudbenoga stola
U Ogulinu, dne 16. srpnja 1927.

Sudac istražitelj Dr Ivačić v. r.³⁷

[Pečat]
KR. SUDBENI STOL
OGULIN

[Pečat]

Kr. kotarski sud u Bakru
Primlj. 19/7 — 1927.
Reg. I 26 1927.

Zaklj[učak]³⁸

Pošto bi troškovi preslušanja žandara, kada bi došli pred sud u Bakar, iznosili više, no što iznose troškovi sudbenog izaslanstva u svrhu preslušanja istih na licu mjesta u Kraljevici, nadalje jer preslušanje treba obaviti najhitnije, određuje se preslušanje žandara Severina Puca, Pavla Skoka i Ivana Sabana u Kraljevici na licu mjesta na dan 19/7. 27. u 3 h po podne.

U B[akru] 19/7. 27.
Dr Ćurčić v. r. Dr Miška v. r.

5.

Broj I. 26—1927.

KR. ŽANDARMERIJSKOJ STANICI Kraljevica³⁹

Poziva se naslov — da preuzima iz ovosudnih uza osumnjičene: Ivana Dujmića Ivanovog iz Bakra, Lovru Juretića pok. Antona, kbr. 102 iz Šmrike, Filipa Pavešića pok. Filipa kbr. 191., Vjekoslava Franović

³⁷ Ivo.

³⁸ Koncept dopisa, pisan rukom i to na poleđini dokumenta broj 4.

³⁹ Dopis, pisan pisaćim strojem.

Ivanovog kbr. 288, Ivana Pravdicu Tominog, kbr. 194, i Radu Celer Augustinovog kbr. 193. — svih iz Kraljevice, te Josipa Broza Franovog iz Kumrovca, kbr. 15, opć. Sela Zagorska, kot. Klanjec, radi zločina člana I. tačke 1 i 2 zakona o zaštiti javne bezbednosti — te da ih pod sigurnom pratnjom otprati u uze Kr. sudbenog stola u Ogulin pozivom na zamolnicu od 16. Julu 1927. broj I. 462—1927.

Pratnja imade se obaviti iz sjedišta ovog suda pješice do kolodvora Bakar — a dalje u Ogulin željeznicom III. razred.

Predujam za pratnju u iznosu od 1000 D. P.— izdat će se iz ovsudne Kaznene naklade.

KR. KOTARSKI SUD u Bakru, dne 20. Julu 1927.
Kr. kotarski sudac Dr Ćurčić v. r.

6.

Broj I. 26—1927.

OTVORENA ZAPOVJED⁴⁰

Kr. žandarmerijska stanica u Kraljevici poziva se, da preuzme iz ovsudnih uza osumnjičene radi zločina člana I. tačke 1 i 2 zakona o zaštiti javne bezbednosti: Ivana Dujmića Ivanovog iz Bakra, Lovru Juretića pok. Antona, kbr. 102. iz Šmrike, Filipa Pavešića pok. Filipa kbr. 191, Vjekoslava Franović Ivanovog, kbr. 288 iz Kraljevice, te Ivana Pravdicu Tominog, kbr. 184. i Radu Celer Augustinovog, kbr. 193. iz Kraljevice, te Josipa Broz Franovog, kbr. 15 iz Kumrovca, opć. Sela Zagorska, kotar Klanjec, — te da ih pod sjegurnom pratnjom otprati u uze Kr. sudbenog stola u Ogulin pozivom na zamolnicu od 16. Julu 1927. broj I. 462-/1927.

Pratnja imade se obaviti iz sjedišta ovog suda pješice do kolodvora Bakar a dalje u Ogulin željeznicom III. razred.⁴¹

---

⁴⁰ Zapovijed, pisana pisaćim strojem.

⁴¹ O hapšenju i prebacivanju Josipa Broza i primorskih radnika iz zatvora u Bakru do ogulinskog zatvora pisala je u dva maha i »Borba«. U članku »Hapšenje na Primorju« (br. 35 od 6. kolovoza 1927) je napisano, između ostaloga, i ovo:

»Uhapšenici i ako politički zatvorenici okovani su u lance i tako otpremani, te su mnogi mislili da je to kakva razbojnička banda. Inače se sa uhapšenicima nije loše postupalo.

Uhapšeni drugovi najtoplije zahvaljuju svim drugovima i prijateljima u Bakru, koji su ih posjećivali i koji su ih materijalno pomagali i ako su sami u teškoj krizi zbog besposlice.«

Drugi članak pisao je Josip Broz a on je objavljen u »Borbi« pod naslovom »Blamaža sa tzv. komunističkom zavjerom u Hrv. Primorju« (br. 41 od 27. kolovoza 1927.). Tu je Broz napisao i ovo:

»Premda se je u Bakru, gdje su bili drugovi 8 dana pod istragom, pokazalo, da nema nikakve krivice radi koje bi se moglo te radnike sudbeno

KR. KOTARSKI SUD u Bakru, dne 20. Jula 1927.
Dr Ćurčić v. r.
20 / 7 —1927.

[Paraf]⁴²
20 / 7 —27
[Paraf]⁴³

7.

Broj I —26 — 1927.

KR. SUDBENOM STOLU u/ **Ogulinu**⁴⁴

Na tamošnju zamolnicu od 16. Jula 1927. broj I. — 462—1927. šalju se preslušani zapisnici svedoka žandara: Severina Puc, Pavla Skok, Ivana Šabana, Djure Sunajko i Franje Ćulinović — svih na žandarmerijskoj stanici u Kraljevici, — time, da je danas izdan nalog Kr. žandarmerijskoj stanici u Kraljevici, da preuzme iz ovosudnih uza osumnjičene: Ivana Dujmića Ivanovog iz Bakra; Lovru Juretića pok. Antona, kbr. 102. iz Šmrike; Filipa Pavešić pok. Filipa, kbr. 191., Vjekoslava Franović Ivanovog, kbr. 288. iz Kraljevice, Ivana Pravdicu Tominog, kbr. 194 i Radu Celer Augustinovog kbr. 193 sve četvorice iz Kraljevice, te Josipa Broz Franovog, kbr. 15 iz Kumrovca, opć. Sela Zakorska radi zločina člana I. tačke 1 i 2 zakona o zaštiti javne bezbednosti — i otprati u tamošnje uze. Svedočba ponašanja Ivana Dujmića šalje se pod ./.

Svedočbe o moralnom ponašanju i imovinskim odnošajima ostalih osumnjičenih priposlati će se naknadno, — čim stignu od zamolnih općina.

KR KOTARSKI SUD u Bakru, dne 20. Jula 1927 Kr. kotarski sudac
Dr Ćurčić v. r.

---

proganjati, ipak je žandarmerija po nalogu vlasti 10 radnika čvrsto okovanih u lance kao najgore razbojнике sproveda u Ogulin k Sudbenom stolu. Time se je htjelo barem donekle opravdati i zabašuriti blamažu i postupak vlasti i pisanje buržoaske štampe.«

I zatim:

»Trebalo je samo vidjeti, kako su radnici Bakra pozdravljali oduševljeno okovane drugove kada su ih žandari baš za vrijeme korza tjerali kroz Bakar za Ogulin. Time se je htjelo zaplašiti ostali radni narod Primorja, no polučilo se je baš protivno; vlasti mogu okovati ruke i noge, no ne mogu da okuju mozak.«

⁴² Slavoljub Vukelić, praktikant.

⁴³ Štefanija Krpan, praktikant.

⁴⁴ Dopis, pisan pisaćim strojem.

Na ovaj predlog izjavljujem⁴⁵ da se apsolutno neosjećam krivim, a kako sam to u svojoj dosadanjem sumarnom iskazu prikazao, nisam apsolutno vršio nikakovu komunističku propagandu a naročito ne rasturivao spise koji bi podizavali bilo pojedinci bilo korporacije protiv državne vlasti a još manje sam revolucionarno izgrađivao pojedinca ili organizovao takova udruženja, koja bi išla za nasilnom promjenom nasilnog stanja.—

Izučen sam trgovački pomoćnik a rođen u Bakru. Kao trgovački pomoćnik radio sam u Bakru kod Mikuličića, pa onda na Rijeci u trgovini manifakture Papeti, zatim opet se vratio u Bakar i radio u trgovini Vladislavljevićevoj.— Tako samo živio sve do pred rat. Za to sve vrijeme čitao sam obične novine možda koji popularni roman, kao Fedora Rekonbela i t. d. Bio sam unovačen i mobilizovan te najprije služio na ratnoj mornarici, zatim pušten, a onda opet pozvan te proveo u ratu 45 mjeseci na Ruskom ratištu. Moje političko naziranje, koliko se o njemu u to vrijeme može opće govoriti bilo je upravo eminentno Jugoslavensko što će moći potvrditi i priznati Albert Gerechhnamer sada u Dugom selu kojim sam kao rezervnim časnikom došao bio radi njihovih prevrenih vojnih akcija spram Rusa u sukob.

Nešto prije prevrata vratio sam se u Bakar a onda za samog prevrata u Bakru bio jedan od najoduševljenih Jugo Slavena što će moći posvjedočiti u slučaju potrebe Roman Forenpocher iz Bakra.— U tome oduševljenju otišao sam bio apsolvirati sokolski tečaj u Ljubljani, jer sam iza prevrata osnovao bio u Bakru Sokolsko društvo. Vrativši se iz Ljubljane bio sam bezposlen, a kako je godinom 1919. naročito trgovački život porastao bio radi okupacije, to su ondje bile i već osnovane dvije radničke organizacije i to jedna strukovna i druga lučkih radnika. Potonja koja je sastojala od kojih 14 članova ponudila je meni mjesto činovnika pošto je ovoj ovakav radi administracije trebao bio.— Ova zadruga imala je isključivo značaj promicanja životnih i gospodarskih interesa njenih članova bez ikakove političke namjene.— Malo po malo sa razvitkom rada i češćim uposlivanjem članova ja sam ovu zadrugu predvodio.

Zabavljen dakle čisto staleškim interesima nisam imao vremena, jer je prije svega trebalo zasluživati kruh, da se bavim izučavanjem teških i kompliciranih problema komunističke nauke.

Istina je to, da sam ja zajedno sa svim mojim radnicima — u Bakru a ne samo s njima nego i sa građanima Bakarskim pozdravio bio razvitak radničkog pokreta koji je pod firmom t. zv. komunizma nastupao bio.⁴⁶

⁴⁵ Zapisnik sa saslušanja Ivana Dujmića pisan je pisaćim strojem. Nije datiran, ali je najvjerojatnije napisan 22. srpnja 1927, kada i za Lovru Juretića.

⁴⁶ Ivan Dujmić u nastojanju da izbjegne kaznu priznavao je samo one oblike djelatnosti u radničkom pokretu što su se mogle provoditi legalno.

Spominjem se da je pred izbore 1919. godine održana jedna skupština u Bakru po jednom Ljuštini iz Zagreba⁴⁷ i ne samo ja i moji radnici nego i mnogo oni građani oduševili smo se za t. zv. Crvenu partiju, a da nismo zapravo znali niti bili ikako upućeni u ciljeve prave komunističke partije. Ja sam bio i čuvar kutije, no kako rekoh samo radi toga, što sam kao radnik bio oduševljen za radnički stalež.—

Poslije toga iz Bakra se nikuda nisam udaljivao tako reći do dana današnjega, pa ne stoji, da sam zadnje dvije godine proputovao cijelo Hrvatsko Primorje, i to neće moći nitko potvrditi. Ovo već radi toga nisam mogao učiniti, što nisam imao sredstvi, da u opće kuda otidjem radi zasluzbe, a nekmo li radi političkih stvari, — pošto je opće poznata činjenica, da je Bakar sa dignućem okupacije talijanske postao mrtvi grad.

U potonje dvije godine kako rekoh boravio sam u Bakru, a tek ove godine u mjesecu Martu nalazio sam se jedan mjesec dana kod moje šogorice Ivke Vukelić u Kladovu u Srbiji, kuda sam pošao bio zbog bolesti moje žene.—

Iza toga sam se opet vratio u Bakar, te ondje boravio radeći sa ljudima od zgođe do zgođe.—

Međutim radio sam nešto i na Sušaku, pa će to moći posvjedočiti osim spomenutog Romana Forenpochera i Albert Katić opremnik iz Bakra, kod kojega sam obično i redovito radio.—

Politički a naročito u komunističkom smislu nisam apsolutno nikako djelovao, već sam u oblasnih izbora⁴⁸ angažirao za radničko seljački republikanski blok, a taj bio kod državne vlasti priznat i dopušten.

Sa sindikalnim ili komunističkim organizacijama nisam imao nikakove veze.—

Što se tiče ostalih suokrivljenika to lično poznam od prije Celera, Pravdicu i Josipa Broza.— Celeru sam upoznao godine 1920. u Bakru, gdje je bio pritvoren poslije proglašene obznane, te sam s njime od toga vremena pa do danas možda 4—5 puta razgovarao.—

Pismo koje sam mu pisao radi o agitaciji za sadašnje skupštinske izbore kako sam to razložio, a jedino je što sam ga Celeru pisao i to

---

Inače je on bio istaknuti aktivista u revolucionarnom radničkom pokretu Bakra, Hrvatskog primorja, a također je prisustvovao Osnivačkom kongresu KP Hrvatske, kada je i bio izabran za člana CK KPH. O njegovoj revolucionarnoj djelatnosti vidi detaljnije u njegovom sjećanju »Moja djelatnost u revolucionarnom radničkom pokretu« koje je objelodanjeno u zborniku »Radnički pokret Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i Istre 1919—1941«, Rijeka 1970, str. 37—44.

⁴⁷ Ova skupština nije održana 1919. godine, nego 21. studenog 1920. Točno je da je na njoj govorio Franjo Ljuština.

⁴⁸ Izbori za oblasne skupštine u Hrvatskoj održani su 23. siječnja 1927.

izazvan Juretićevim člankom zapravo napadanjem protiv mene u listu Borbi.⁴⁹

U tome pismu nema ništa revolucionarno, a niti se ne govori ništa takova, čime bi se Celer i Juretić potstrekavali da dignu ustanak. O njemu sam se već i prije očitovao.— Ispravljam se, Juretića poznavao sam tek po imenu kao čuvara kutije kod oblastnih izbora radničko seljačko republikanskog bloka, dok je istina Broza sam od prije poznavao.

Što se tiče knjiga koje su nadjene kod Celera izjaviti mi je, da su one došle knjemu posredno, a tek one knjige koje su providjene mojim potpisom jesu moje. To su Karl Marx, Razvitak socijalizma, Komunisti u opštini i osnutak treće Internacionale,⁵⁰ a možda je bila još koja, koja je po svoj prilici izgubljena.—

Ističem naročito, da su sve ove knjige dopuštene te se nalaze na indeksu a raspravljaju manje više znanstvena socijalistička pitanja i pokret radnika.

Josip Broz biti će nekako u jeseni 1925. došao je do mene u Bakar i pitao me, u krivoj pretpostavci da Bakar imade radništva i da živi jakim trgovačkim životom, koje bi se moglo učlaniti u stručnu metalčku organizaciju. Tom zgodom me je molio, da mu posudim neke knjige po kojima bi mogao nešto pobliže saznati o socijalnom pitanju i socijalizmu, pa sam mu ja dao spomenute knjige, koje je on po svomu odlasku iz Kraljevice ostavio jamačno svojoj ženi ili bilo kako su one došle do Celera.—

Sa Lovrom Juretićem nisam nikada došao u doticaj a sa Pravdicom sam govorio dva do tri puta i to od jeseni god. 1925. pa na ovamo. Ja nisam metalac, pa nisam mogao biti niti član organizacije metalaca koju je Broz u Brodogradilištu u Kraljevici navodno uskrisivao bio.—

---

⁴⁹ Članak je Lovro Juretić objavio u »Borbi« u broju 28. od 18. lipnja 1927. godine, a redakcija ga je objavila pod naslovom »DRUG LOVRO JURETIĆ IZ ŠMRIKE PIŠE«. U njemu je pisao o neaktivnosti radničkih kandidata na izornoj agitaciji. Na taj postupak Juretića Ivan Dujmić je pisao i Josipu Brozu. Pismo je nedatirano, a u njemu je, između ostaloga, pisao Dujmić:

»Šta se pako tiče izbora (misli na pripreme za oblasne izbore koji su održani 23. siječnja 1927. — napomena Lj. Petrovića i M. Sobolevskog) radi se dovoljno dapače i previše, jer radimo i bez znanja centrale u vezi s njima nijesmo uopće, ne javljaju nam se, a mi također se njima nećemo, kod posljednjih izbora ostao sam ja i okolica bez letaka, a Sušak ih je razbacivao, inače ja ponovno sarađujem sa Rasporom, u Kraljevicu više neidem, u Borbi to si valjda čitao izašao je jedan članak uperen indirektno proti meni, našto sam ja dao odgovor ali centar ga ne uvrštava, što se tiče toga poduzet ću druge korake, što se pako tiče pokreta, Kraljevica je ono što je bila uvijek...«

(AIHRPH u Zagrebu; Dosje Josipa Broza Tita)

⁵⁰ Točne bibliografske jedinice ovih knjiga vidi u bilješkama 10, 8, 7 i 6 uz dokumenat I.

Ja sam obzirom na dopuštenje u čl. 33. Ustava u koliko sam dospio radnicima govorio, da se udružuju u sindikalne organizacije kako bi mogli uspješno se boriti ne samo protiv poslodavaca za svoju ekzistenciju, nego što više i protiv konkurencije samih posloprimaca, pošto je bila zadruga lučkih radnika na Sušaku, koja je na pr. nadnice radnicima naplaćivala za 80 Din. dok je privatni poslodavac (Bertosi) plaćao 70 Din.—

Ni jedna knjiga koja je moja, a takovom se pozna po mojem podpisu nije zabranjena, niti ona propagira kakovo silovito djelovanje protiv državnog poretka.—

Temeljem svega toga držim, da ja apsolutno nisam ništa kriv i molim da se svaki dalnji kazneni postupak protiv mene obustavi.—

p. p. tako je

Ivan Dujmić v. r.

Zaključeno i podpisano time, da je tamničaru izdan shodan nalog da ga u istaržnom zatvoru do daljnje odredbe pridrži.

Dr Ivačić⁵¹ v. r.

Piškur⁵² v. r.

9.

Nastavljeno dne 22. srpnja 1927. kod kr. sudbenog stola u Ogulinu⁵³

Prisutni

Dr. Ivo Ivačić kr. sudbeni pristav I. razreda
Dragutin Piškur perovodja

Iz ovosudnog iztražnoga zatvora bude predveden iztraženik Lovro Juretić te bude nastavno preslušan kako slijedi:

III.

Uz istodobno odredjenje redovitog istražnog zatvora temeljem § 166. toč. 2. i 3 k. p. povadjam protiv vas redovitu iztragu, jer ste temeljito sumnjiv, da ste od Ivana Dujmića primili upute o načinu propagande komunizma i pojedinačnog izgradjivanja te da ste primili knjige kao što su Osnutak treće Internacionale i druge pa da ste pisma i knjige međusobno jedan drugome i drugima davali te da ste i sami nabavili knjige posve komunističke sadržine i da ste ih drugima davali, pa da ste time počinili zločin čl. 1. toč. 1. i 2. zakona o zaštiti javne bezbednosti i poretka o državi kažnjivo po čl. 2. al. druga istoga zakona.

⁵¹ Ivo, sudbeni pristav I. razreda.

⁵² Dragutin, perovođa.

⁵³ Zapisnik, pisan pisaćim strojem.

Ad. III.

Ja odlučno poričem, da bih ja učinio bilo što od onoga što mi se ovdje priopćava.—

Nisam u opće nikada došao u sukob sa državnom vlasti a razumije se, da sam kao radnik simpatizirao sa radničkim pokretom u koliko je on polazio zakonskim putevima.

Naročito ne stoji, da bih ja sa suokrivljenima u Primorju u opće ili u Kraljevici napose stajao u dopisivanju i u ličnom doticaju sa svrhom, da revolucijom i bilo kojim drugim nasilnim sredstvom podstrekemo na promjenu društvenog poretka ili državnog ustrojstva. Po zanimanju tesar nisam ni mogao biti član brodogradilištne Kraljevičke sindikalne organizacije, kad sam se u Božiću god. 1925. nakon pet godišnjeg rada po Srbiji u Kraljevicu vratio.—

Godine 1919. otišao sam ja iz Kraljevice na rad u Srbiju te iz najprije radio u Skoplju gotovo tri godine a po tome u Beogradu pa onda u Mostaru a odavle došao kući.—

Ivan Burić i Ivan Grubišić iz Šmrike moći će to posvjedočiti.—

Kad sam došao kući radio sam, gdje sam dobio posao, ali u dokono vrijeme čitao sam poglavito novine i druge knjige radi svoje izobrazbe, pošto sam osim osnovne škole svršio dva razreda više građanske škole realnoga smjera.—

U svrhu da uzmognem pratiti legalnu bobru radništva za obezbjeđenje ekonomskog probitka ja sam se preplatio na radnički list »Borba«.—

Osim ovakovoga zanimanja za radnički pokret nisam ništa poduzimao.—

Naročito ne stoji, da bih podržavao kakove tajne sastanke sa Celerom i drugovima.—

Ivana Dujmića u opće poznavao nisam do sada.—

Rade Celer je moj drug i vršnjak, a dolazio sam knjemu radi popravka obuće.—

Vjekoslava Franolića poznam tek iz vidjenja, kao što i Filipa Pavešića. Ivanu Pravdicu poznam, pošto je prvi susjed Celerov.

Josipa Broza uopće ne poznam kao što ni Dra. Delića. Kako se je prije oblastnih izbora bio razmahao izborni pokret te je listina seljačko radničko republikanskog bloka bila potvrđena to je Rade Celer moj prijatelj mene molio bili ja htio biti zamjenik njega kao čuvara na izborni dan, pa sam ja obrekao da ću to i biti, te sam ja jedan dio dana uz kutiju sjedio.— Prigodom tih oblastnih izbora, za koje je kandidovao meni nepoznati Ivan Dujmić, nije se meni od njega dopalo to, što se on ni jednom nije došao prikazati nama radnicima, koji smo imali za njega glasovati.— Zbog toga sam ja u listu Borba Dujmića napao, što jamačno ne bih bio učinio, kad bi s njime bio u vezi u cilju propagiranja komunizma.—

Pošto Dujmić mene nije lično poznavao, to je on pisao Celeru pismo u kom se uveličavajući svoj rad brani protiv toga napadaja, a predbacuje i nama, da nismo aktivni.—

Ovo pismo dao je Celer meni, jer se je faktično na njega odnosilo.—

Dujmić je u tom pismu frazološki i meglomanski govorio o nekakovom njegovom revolucionarnom radu, dok je trebao za pravo reći istinu, a ta je takova, da on radi svog slabog finacijskog stanja koje vlada u Bakru, nije se mogao maknuti.—

Kod mene pronađena knjiga respektive Brošira Istorija se ponavlja⁵⁴ jest vlasništvo Ivana Dujmića, a ja sam je radi čitanja uzeo od Rade Celera, dok sam radnički kalendar Borbu za godinu 1924. kupio još u Srbiji.—

Obe ove knjige su dopuštene, pa sam ih mogao i slobodno čitati.—

Nisam ništa kriv i molim da se kazneni postupak protiv mene obustavi.

P. p. tako je
Lovro Juretić v. r.

Zaključeno i podpisano time, da je tamničaru izdan shodan nalog, da istraženika do daljnje odredbe u istražnom zatvoru pridrži.—

Dr Ivačić v. r.

Piškur v. r.

10.

Broj I 462-27

Kr. kotarskom sudu
u Bakru.⁵⁵

U kaznenom predmetu proti Ivanu Dujmić i drug. radi zločina 81. l. z. o zaštite javne bezbednosti toč. 1. i 2. šaljem pod ./.

1.) Prepis preslušnog zapisnika istraženika Ivana Dujmića zamolbom, da naslov o njegovoj obrani presluša kao svjedoka Romu Forempohera i Alberta Katić iz Bakra te koga od ukućana njegovih, kome je poznato, da je Dujmić tek u martu ove godine bio radi bolesti svoje žene u Srbiji u Kladovo. Putem tamošnjeg redarstva ili inače ezurirati lice, koje bi moglo bilo imati uvid u život Dujmićev, a koje bi naročito potvrdilo, je li on vršio propagandu komunističku i sčime, gdje i kada ili rasturavao komunističke knjige.—

2.) Prijavu žandarmerijske stanice Kraljevica br. 162. povj. od 18/7. 1927. time, da se o navodima ove okolnostno kao svjedocima preslušaju Tomo i Urša Pravdica, Anton Štefanić te oružnike koji su izvide

⁵⁴ Autor knjige je Filip Filipović.

⁵⁵ Pismo, pisano rukom, na crvenom papiru.

vodili kao i nadredara gradskog redarstva u Bakru, Stjepana Kovačića, svjedoci neka tačno navedu gdje kada je obdržavao Dujmić sa-
stanke skime i u koju svrhu (Komunističku?).—

Prijava žandarmerijske stanice Kraljevica isti broj, neka se svjedocima tačno predoči i o njoj ispituju potanko i o djelovanju iztraženika Rade Celara, Lovre Juretića i Ive Pravdica.—

3.) Pripošiljem nadalje prepis preslušnih zapisnika istražnika Lovre Juretića zamolbom, da se o njegovoj, obrani preslušaju svjedoci Ivan Burić i Ivan Grubišić iz Šmrike.—

Uz pomenutog Antuna Štefančić — molim još kao svjedokinju preslušati Mimu Štefančić o tome, je li istina, da je u god 1925— 1926. u njegovu kuću mnogo zalazio Josip Broz, onda namještanik na brodogradilištu u Kraljevici i kod njih probavio sve svoje slobodno vrijeme — ili opet šetajući radi slaba zdravlja po obali oko mora. —

Da nije držao nikakovih tajnih sastanaka.— Preslušati neku gđju Lukatelu iz Kraljevice, kod koje je stanovao Broz o tome, je li on njoj ostavio neke knjige za Dujmića i kuda su te knjige dospjele.—

Radi istražnog zatvora molim zamolnici neodložno udovoljiti.

U ime kr. sudbenog stola

u Ogulinu 23 srpnja 1927

Sudac istražitelj: Dr Ivačić v. r.

[Pečat]

KR. SUDBENI STOL
OGULIN

Zaklj[učak]⁵⁶

Pošto bi troškovi preslušanja petorice žandara, kada bi došli pred sud u Bakar, iznosili više, no što iznose troškovi sudbenog izaslanstva u svrhu preslušanja istih na licu mesta u Kraljevici, kao i s razloga što preslušanje treba obaviti najhitnije, određuje se preslušanje žandara Severina Puca, Pavla Skoka, Ivana Šabana, Đure Sunajka i Franje Čulinovića u Kraljevici na dan 25./7. 27. u 3 sata po podne.

Podjedno se određuje na licu mesta i preslušanje svedoka bora-
većih u Kraljevici i to Tome i Urše Pravdica, Antuna i Mime Štefanić,
te gde Lukatela iz Kraljevice.

II.

Pozovi za odmah Romu Forempohera i Alberta Katića iz Bakra,⁵⁷
nezakonitu ženu Ivana Dujmića Dragicu Grabovac iz Bakra,⁵⁸ te Ivana
Burić i Ivana Grubišić iz Šmrike.

⁵⁶ Koncept dopisa, pisan rukom, nalazi se na poleđini dokumenta br. 10

⁵⁷ Precrtano ime Alberta Katića.

⁵⁸ Precrtano ime Dragice Grabovac.

III.

Gradskom redarstvu
u Bakru

Umoljava se ovomu sudu saopćiti lice, koje bi moglo imati uvid u život Ivana Dujmića, a koje bi naročito potvrdilo, je li on vršio komunističku propagandu i s čime, gde i kada, ili rasturavao komunističke knjige.

Hitno je!

U B[akru] 25./7.—27.

Dr Ćurčić v. r.

Dr Miška v. r.

[Pečat]

Kr. kotarski sud u Bakru
25/7 1927
I 26 1927.

Hitno
Odmah⁵⁹

RIASSUNTO

**ALLEGATO AL MATERIALE DEL PROCESSO A JOSIP BROZ
E AL GRUPPO DI COMUNISTI DEL LITORALE E SIMPATIZZANTI
DEL PCI**

Nell'allegato i due Autori pubblicano dieci documenti provenienti dal fondo del Tribunale distrettuale di Bakar (Buccari), attualmente conservati nell'Archivio storico di Rijeka (Fiume). I documenti illustrano l'istruttoria a carico di Ivan Dujmić e compagni, tra i quali un posto di rilievo occupa Josip Broz. Gli scritti contengono il verbale dell'interrogatorio e il carteggio tra il Tribunale circondariale di Ogulin e il Tribunale distrettuale di Bakar, nonché le fasi dell'istruttoria a carico degli imputati, rei di aver diffuso idee comuniste attraverso la letteratura marxista e la stampa operaia dal 1925 al 1927. La Reale Corte di Appello condannò Josip Broz e Rade Celer a 7, Ivan Dujmić a 12 e Ivan Pravdica a 5 mesi di detenzione.

---

⁵⁹ Napisano crvenom olovkom.